

ZARZĄDZENIE Nr 97/2016
Burmistrza Morynia
z dnia 06.10.2016 r.

w sprawie ustalenia planu działania Gminy Moryń na lata 2016 - 2022 w zakresie realizacji celu szczegółowego 4.5 (Budowa produktu „Średniowieczny Moryń na szlakach”) Strategii Rozwoju Gminy Moryń na lata 2016 – 2022”

Na podstawie art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) zarządzam, co następuje:

§ 1. Ustalam plan działania Gminy Moryń w celu stworzenia produktu turystycznego pn. „Średniowieczny Moryń na szlakach”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wskazuję koordynatora działań w imieniu Gminy Moryń w osobie Kierownika Referatu Inwestycji, Strategii i Rozwoju Sławomira Jaska.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

BURMISTRZ

mgr Józef Piątek

Plan działania Gminy Moryń

w celu stworzenia produktu turystycznego pn. „Średniowieczny Moryń”, będącego elementem sieciowego produktu turystycznego Województwa Zachodniopomorskiego pn. WROTA CZASU.

WROTA CZASU to produkt turystyczno- edukacyjny o charakterze sieciowym oparty o zasoby endogeniczne regionu Pomorza Zachodniego. WROTA CZASU oferują turystyce podróż w czasie przez X wieków historii regionu. W ramach produktu sieciowego rozwijane będą już istniejące przedsięwzięcia turystyczne oraz tworzone nowe, spełniające określone kryteria dostępu. Równoległe podejmowane będą działania nakierowane na samą budowę i rozwój tworzonego produktu sieciowego.

Przedsięwzięcie, zainicjowane przez gestorów bazy turystycznej, ma wzmocnić potencjał lokalnych społeczności oraz wykreować nowe podejście do sposobu wykorzystywania istniejących zasobów endogenicznych regionu. Ma stworzyć walor z połączenia różnorodności specyfik i potencjałów endogenicznych wybranych obszarów województwa zachodniopomorskiego w jeden komplementarny produkt i w efekcie wzmocnić spójność oferty regionu z zakresu turystyki edukacyjnej, realizowanej w formie aktywnej. Regionowi ma przysporzyć komercyjną ofertę funkcjonującą, jako jedna spójna koncepcja, posiadająca wspólny wyróżnik w postaci marki. Przedsięwzięcie ma ponadto sprzyjać zacieśnianiu współpracy pomiędzy podmiotami turystycznymi i około turystycznymi a jednostkami samorządów terytorialnych w zakresie realizacji lokalnych strategii rozwoju i służyć pozycjonowaniu turystyki edukacyjnej w strukturze gospodarki regionu.

Na poziomie społeczno- gospodarczym ma przyczynić się do aktywizacji społeczności lokalnych i wpływać na tworzenie lepszych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Ma wzmacniać postawy przedsiębiorcze oraz poprawić dostępność do rynku pracy poprzez stworzenie nowych miejsc pracy, szczególnie w obszarach regionu stanowiących specjalną strefę włączenia, gdzie sytuacja na rynku zatrudnienia jest szczególnie niekorzystna czy to ze względu na uwarunkowania prawne czy związane z ochroną środowiska.

W strategicznych planach rozwojowych gminy nieaktualna stała się poprzednia wizja odwołująca się do tego, że Moryń jest wyróżniającą się gminą o efektywnej produkcji rolnej, wykorzystującą w rozwoju gospodarczym areal urodzajnych gruntów rolnych. W „Strategii Rozwoju Gminy Moryń na lata 2016-2022” przyjęto, że gmina Moryń powinna w przyszłości dążyć do zdobycia ugruntowanej pozycji na rynku usług turystycznych i agroturystycznych.

Kluczowe problemy rozwoju społeczno- gospodarczego gminy Moryń koncentrują się wokół czterech obszarów działania, tj.: rozwój gospodarczy, potencjał turystyczny, infrastruktura techniczna oraz obiekty zabytkowe i ich dekapitalizacja. Niski poziom rozwoju gospodarczego objawia się m.in. bezrobociem oraz zubożeniem społeczeństwa. W kontekście przyjętego, nowego kierunku rozwoju,

szczególnie niekorzystny jest brak przekonania mieszkańców w sukces biznesu turystycznego, co przy braku inwestorów zewnętrznych skutkuje niewykorzystaniem potencjału turystycznego, w szczególności materialnych i niematerialnych zasobów historycznych oraz niewystarczającym rozwojem bazy turystycznej gminy i infrastruktury rekreacyjnej, mogących skutecznie przyciągnąć turystów. Szansą na rozwój turystyczny gminy jest poprawa stanu walorów turystycznych o charakterze antropogenicznym poprzez ich renowację i rewitalizację, stworzenie wyrazistego produktu i rozwijanie go w ramach współpracy regionalnej. Działania podejmowane w celu stworzenia produktu turystycznego „Średniowieczny Moryń” mają na celu ukształtowanie spójnej i atrakcyjnej oferty edukacyjnej, rekreacyjnej i turystycznej, spełniającej kryteria dostępu Wrót Czasu. W perspektywie określonej w strategii rozwoju, produkt przyczynić się ma do zwiększenia atrakcyjności gminy dla turystów, mieszkańców oraz potencjalnych inwestorów. Spójność oferty ma zostać zapewniona poprzez zintegrowanie działań, podejmowanych przez lokalnych i regionalnych uczestników życia społeczno- gospodarczego, zmierzających do kreacji markowych lokalnych i regionalnych produktów turystycznych.

Produkt turystyczny „ŚREDNIOWIECZNY MORYŃ”, jako element sieci WROTA CZASU, tworzony jest w oparciu o tematykę średniowiecza osadzoną w aspektach XIV wiecznych wydarzeń europejskich i jest przeniesieniem w czasie do okresu największej świetności Morynia, kiedy działał zamek warowny, a rozkwit miasta kojarzył się z budową pełnego wieńca murów miejskich, nadaniu praw miejskich i powstania 28 baszt oddanych w zarząd cechom zawodowym. Wypełnienie programu edukacyjnego produktu turystycznego „Średniowieczny Moryń” stanowią związki grodu zamkowego z tworzonym miastem Moryń w aspektach rodzącego się społeczeństwa miejskiego i jego warstw, panujących tam zasad, tworzonych cechów rzemieślniczych, zwyczajów, tradycji, wielokulturowości oraz wędrowek ludów. Program edukacyjny zostanie osadzony na turystycznym szlaku dydaktycznym przechodzącym przez średniowieczny układ miejski, mury obronne, trakt do grodu oraz średniowieczny trakt handlowy. Formy przekazu stanowią będą: rekonstrukcje historyczne związane z obronnością miasta oraz burzliwą historią 7 rycerzy rozbójników, wydarzenia artystyczne, gry miejskie, aktywne zwiedzanie, praktyczne lekcje terenowe, aktywne warsztaty rzemiosł dawnych zawodów, edukacyjne stanowiska archeologiczne, szkoła fechtunku, inscenizacje życia rycerskiego na zamku, questing, geocaching i inne. Zostaną dostosowane do różnych grup wiekowych odwiedzających, turystów indywidualnych oraz grup zorganizowanych. Osoby na szlaku będą mogły wziąć udział w wielu tematycznych formach ukazujących codzienne funkcjonowanie miasta, pracy mieszczan na rzecz miasta, ich praw i obowiązków, a także funkcjonowanie grodu zamkowego i podzamcza.

Dla stworzenia produktu niezbędna jest infrastruktura edukacyjna, turystyczna i rekreacyjna, zbudowana w oparciu o lokalne zasoby endogeniczne i uzyskana m.in. metodą rekonstrukcji historycznej miejsca i czasu. Różnorodność form rekonstrukcji i odtwórstwa historycznego ma odpowiadać na potrzeby różnych grup wiekowych klientów i pozytywnie wpływać na wydłużenie sezonu turystycznego. Rodzaj oferowanych usług turystycznych i rekreacyjnych ma przyczyniać się do wzrostu wykorzystania infrastruktury poza ścisłym sezonem turystycznym.

I. Potencjał endogeniczny gminy Moryń - diagnoza obszaru

Potencjał endogeniczny to specyficzna dla danej lokalizacji (regionu, powiatu, miejscowości, rejonu) cecha, która może być podstawą jego dalszego rozwoju (przynoszącą korzyści społeczne i ekonomiczne) nie tylko ze względu na obiektywnie korzystne uwarunkowanie, które stanowi, ale także ze względu na fakt odróżniania danego obszaru od jego sąsiedztwa. Potencjał endogeniczny jest cechą różnicującą obszary i jest przewagą konkurencyjną. Potencjał endogeniczny w ujęciu regionalnym może i powinien stanowić podstawę do budowy inteligentnej specjalizacji. W ujęciu lokalnym może i powinien być podstawą dla budowy strategii rozwoju lokalnego

1. Potencjał endogeniczny (przewagi konkurencyjne) gminy Moryń:

1) Potencjał przyrodniczo-krajobrazowy

Gmina Moryń posiada ponadlokalne i regionalne walory przyrodnicze: 80 % powierzchni gminy leży w otulinie Cedyńskiego Parku Krajobrazowego, pozostałe 20% należy do samego parku. Gmina Moryń jest regionem o największej jeziorności w całym powiecie gryfińskim (4,9% powierzchni gminy stanowią akweny). Ukształtowanie terenu jest bardzo urozmaicone, co przy niewielkiej lesistości (27,3% – po Gryfinie najmniej w powiecie) sprawia, że krajobraz jest bardzo bogaty w punkty widokowe. Miejscowe lasy nadają się do rekreacji i są stosunkowo odporne na antropopresję. Na terenie gminy Moryń znajdują się aż 52 pomniki przyrody (najwięcej w powiecie). Największą atrakcją przyrodniczą gminy są murawy kserotermiczne. Gmina obfituje w cenne walory geologiczne i geomorfologiczne, związane z zachowanymi formami polodowcowymi i dużą liczbą głazów narzutowych. Większą część gminy obejmuje teren geoparku – rejonu, w którym szczególna uwaga skierowana jest na walory geologiczno-geomorfologiczne. W samym Moryniu w ramach współpracy transgranicznej (projekt: Geopark Kraina Polodowcowa nad Odrą) powstały: Aleja Gwiazd Plejstocenu (tablice i figury przedstawiające ssaki epoki lodowcowej), Regionalne Biuro Geoparku (budynek obok ratusza miejskiego, w którym kiedyś było kino) wraz z wystawą prezentującą przeszłość geologiczną regionu oraz Kamienny Ogród z głazami narzutowymi zebranych z najbliższej okolicy. W gminie jest największe na Pomorzu skupisko bluszczu, występującego tu w 27 gatunkach. Osobliwością krajobrazu przyrodniczego są całe fragmenty lasów i parku miejskiego porośnięte gęstym kobiercem bluszczu. Położone w granicach miasta oligotroficzne Jezioro Morzycko odznacza się bogactwem gatunków flory i fauny. Jest to ono jednym z najgłębszych w Polsce i jednocześnie jednym z nielicznych jezior sielawowych, których w województwie zachodniopomorskim jest zaledwie 20. Przez gminę przepływa rzeka Słubia. Gmina jest czysta ekologicznie.

2) Potencjał historyczno-kulturowy

Gmina Moryń jest rejonem występowania kamiennych budowli średniowiecznych (świątyń oraz budowli fortyfikacji miejskich w Moryniu). Spośród 10 kościołów w gminie, 9 zabytkowych powstało w XIII i XIV w. z kamieni polnych. Dwa z nich (w Moryniu i Dolsku) posiadają w portalu ciosy granitowe z zachowanym znakiem szachownicy. W gminie Moryń zanotowano także największą liczbę zachowanych (również jako ruiny) założeń zamkowych, pałacowych i dworskich w całym powiecie (sześć obiektów: w Przyjezierzu, Bielinie, Mirowie, Witnicy – pogorzelsko, Gądnie – ruina

i samym Moryniu – ruiny zamku. W lokalnych budowlach charakterystyczne jest wykorzystywanie jako budulca granitowych głazów.

Dumą gminy Moryń jest jeden z najstarszych kościołów województwa zachodniopomorskiego – kościół pw. Świętego Ducha – romańsko-gotycka świątynia zbudowana według podań w miejscu dawnej świątyni Świętowida, najstarsza w Polsce i najcenniejsza kamienna mensa ołtarzowa i diabelskie polichromie. Miasto Moryń jest elementem rozbudowanej średniowiecznej sieci osadniczej skupionej wzdłuż biegu Odry w części południowo- zachodniej województwa zachodniopomorskiego. Dzięki temu, że Moryń uniknęła zniszczeń w czasie II wojny światowej, zachował się w mieście średniowieczny układ urbanistyczny i prawie pełny wieniec miejskich murów obronnych, które otaczają miasto kołem o średnicy około 400 m. Staromiejski układ miasta należy do najbardziej wartościowych w województwie zachodniopomorskim. Z uwagi na gęstość zabudowy porównywalny jest z warszawskim Starym Miastem. Średniowieczny system obronny w postaci zbudowanych z kamienia polnego obronnych murów miejskich, stanowi unikat w skali Polski. Unikatowy układ przestrzenny miasta dopełnia średniowieczne grodzisko na półwyspie na Jeziorze Morzycko, na którym zachowały się relikty rycerskiego zamku obronnego.

Na szczególną uwagę zasługuje związany z lokalnymi legendami – Szlak Legend Moryńskich. Gmina posiada największy z całego powiatu gryfińskiego zasób tradycyjnych opowiadań, legend i historii związanych z obiektami i miejscami (centralne miejsce zajmuje Legenda o Raku, młodym morynianinie, który po uratowaniu miasta zginął z rąk najeźdźcy i w ciepłe letnie noce wychodzi z jeziora pod postacią wielkiego skorupiaka; motyw z rakiem był wykorzystywany np. na przedwojennych pocztówkach).

3) Położenie gminy

Gmina Moryń zlokalizowana jest na południowo- zachodnim obszarze województwa zachodniopomorskiego i należy do najpiękniej położonych części Pomorza Zachodniego. Dominuje tu krajobraz morenowy ukształtowany przez ostatnie zlodowacenie. Sąsiednie gminy w swoich strategiach rozwoju stawiają na rozwój turystyki i są potencjalnymi partnerami do tworzenia wspólnych produktów turystycznych. Turystyczną atrakcyjność gminy wzmacnia oddalenie od uciążliwych tras komunikacyjnych, a jednocześnie stosunkowo wysoka dostępność komunikacyjna, w szczególności zaś niewielka odległość od granicy polsko- niemieckiej i przejścia granicznego oraz niewielka, taka sama, odległość od Szczecina i Berlina.

4) Istniejące zagospodarowanie turystyczne

Gmina Moryń posiada długą tradycję turystyczną i dobrze zagospodarowaną przestrzeń. Znajduje się tu 5 ośrodków/pensjonatów (w tym stadniny koni), Szkolne Schronisko Młodzieżowe, jak również pokoje gościnne. Baza gastronomiczna to 8 lokali o różnym standardzie i ofercie. Nad jeziorem Morzycko działają również: kąpielisko, miejsca wykorzystywane do kąpieli, wyciąg do wakeboardingu oraz wypożyczalnia sprzętu. Przez teren gminy przechodzą 3 znakowane szlaki piesze oraz 2 rowerowe. Funkcjonują tu również szlaki tematyczne, w tym najważniejsze z punktu widzenia rozwoju turystycznego gminy – geologiczne związane z Geoparkiem i Szlak Legend Moryńskich.

5) Potencjał społeczny

Według stanu na rok 2014 ludność gminy Moryń wynosiła 4362 osoby, w tym 2228 kobiet i 2134 mężczyzn. Procentowy rozkład ludności w podziale na grupy wynosi: w wieku przedprodukcyjnym – 18,6%, produkcyjnym – 65,3% i poprodukcyjnym – 16,1% (wg stanu na 2014 r.). W gminie przypada

35 osób na 1 km². Gminę wyróżnia wysoka aktywność mieszkańców przejawiająca się ich działalnością w stowarzyszeniach czy grupach nieformalnych. W strategii rozwoju gminy aktywność mieszkańców i wzmacnianie tego potencjału jest przedmiotem 1 Celu operacyjnego – Tożsamość i rozwój społeczny”, co podkreśla wagę tego zasobu w długofalowym rozwoju.

6) Potencjał i uwarunkowania gospodarcze (przemysłowe, rolnicze, usługowe)

W gminie Moryń, według stanu na koniec 2014 roku, działały 342 zarejestrowane przedsiębiorstwa. Wśród nich najliczniejszą reprezentację stanowią firmy zajmujące się handlem (95 podmiotów) i budownictwem (67 podmiotów). Na trzecim miejscu znalazły się te, które trudnią się przetwórstwem przemysłowym (17 podmiotów). Na terenie gminy nie ma większych zakładów przemysłowych, które w sposób uciążliwy wpływałyby na środowisko naturalne i życie mieszkańców. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w roku 2014 wynosił 11,9%. Na terenie gminy występują naturalne zasoby kruszyw. Aktualnie funkcjonują dwie kopalnie, w tym jedna zawiesiła produkcję. W użytkach rolnych największą powierzchnię zajmują grunty orne, bo 6588 ha, czyli 91% wszystkich użytków rolnych. Pozostałe użytki rolne stanowią: sady – 152 ha (2%), łąki trwałe – 241 ha (3%) i pastwiska – 272 ha (4%). Dominującą formą produkcji rolnej na terenie gminy jest produkcja roślinna, a w szczególności uprawa zbóż (pszenica i rzepak). Niewielki procent gospodarstw rolnych zajmuje się produkcją zwierzęcą, głównie chowem trzody chlewnej i bydła.

2. Potencjał, który będzie rozwijany w ramach produktu turystycznego „Średniowieczny Moryń”

1) przyrodniczo- krajobrazowy

Podstawowym czynnikiem przyciągającym turystę do gminy są jej wybitne walory przyrodniczo-krajobrazowe. Różnorodność i unikatowość form przyrodniczych oraz bardzo atrakcyjne ukształtowanie terenu dają możliwość różnicowania form aktywnego wypoczynku i poszerzenia oferty o nowe elementy. W ramach produktu, poprzez ekspozycję funkcji obronnych historycznego założenia przestrzennego miasta i grodu, zostaną uwypuklone walory wynikające z bardzo atrakcyjnego ukształtowania terenu. Walorom przyrodniczym zostanie nadane nowe znaczenie poprzez ich ekspozycję na trasie tematycznych szlaków dydaktycznych. Zostanie także poprawiona jakość zagospodarowania terenów rekreacyjnych i turystycznych pod kątem ograniczenia antropopresji wynikającej z nasilenia ruchu turystycznego.

2) historyczno- kulturowy

Produkt budowany jest w oparciu o najcenniejsze zasoby historyczno-kulturowe gminy. Poprzez działania rewitalizacyjne i rekonstruktorskie zostanie wzmocniony istniejący i odtworzony uśpiony potencjał średniowiecznej historii miasta. Zrekonstruowana i zrewitalizowana zabudowa zostanie wykorzystana do odtwarzania historii, która stanowi trzon produktu, i wprowadzona do obrotu gospodarczego, częściowo na zasadach komercyjnych.

3) potencjał wynikający z lokalizacji gminy

W okresie międzywojennym Moryń, ze względu na piękną, niepowtarzalną, zabytkową zabudowę, fakt sąsiedztwa dużego jeziora oraz niewielkiej odległości od Berlina, był kurortem, znanym również

za granicą. Poprawa jakości zagospodarowania, działania rewitalizacyjne oraz rekonstruktorskie zmierzają do stworzenia produktu, dzięki któremu Moryń może odzyskać dawną sławę i wzmocnić swoją pozycję na rynku turystycznym. Potencjał wynikający z położenia w niewielkiej odległości od granicy będzie rozwijany poprzez przygotowanie dedykowanej oferty, doskonalenie kadr do obsługi gościa zagranicznego, działania promocyjne, realizację wspólnych przedsięwzięć oraz zacieśnianie współpracy transgranicznej. Potencjał wynikający z położenia na obszarach chronionych będzie rozwijany poprzez ukierunkowywanie ruchu turystycznego, włączanie tworzonego produktu w sieć już istniejących szlaków, jak i nowo tworzonych (rowerowe, kajakowe, itp.)

4) Potencjał istniejącej infrastruktury turystycznej

Zostanie rozwinięty poprzez wzbogacenie o infrastrukturę stwarzającą możliwości organizacji dużych imprez, inscenizacji historycznych i wydarzeń artystycznych. W ramach produktu powstaną nowe miejsca noclegowe i gastronomiczne, a także infrastruktura do rozwijania aktywnych form wypoczynku organizowanych w formie warsztatów, gier miejskich, lekcji terenowych, zielonych szkół, itp. Nowe elementy infrastruktury tworzyć będą także urządzenia i oznakowania na trasie szlaków dydaktycznych. Istniejące i nowo utworzone szlaki turystyczne zostaną połączone w jeden produkt, który będzie mógł stanowić urozmaicenie wojewódzkiego szlaku rowerowego, którego miejsce zjazdu położone jest na terenie gminy.

5) Potencjał społeczny

Zostanie wzmocniony poprzez działania ukierunkowane na umacnianie poczucia tożsamości mieszkańców z miejscem zamieszkania, edukacji w zakresie znaczenia dziedzictwa architektonicznego i potencjału turystycznego gminy, a także doskonalenia kadr do obsługi ruchu turystycznego. Mieszkańcy i organizacje zyskają nowe przestrzenie do aktywności gospodarczej i społecznej.

6) Potencjał i uwarunkowania gospodarcze

W wyniku realizacji produktu stworzone zostaną przesłanki do podejmowania działalności bezpośrednio związanej z obsługą zwiększonego ruchu turystycznego. Wykreowane zostaną przestrzenie, w której gospodarczo mogą zafunkcjonować osoby, które przygotowują kwatery do wynajęcia dla turystów, uruchomią działalność gastronomiczną, zajmą się wytwarzaniem lokalnych pamiątek, produkcją regionalnych produktów kulinarnych, odnajdą się w roli przewodników turystycznych lub w pracy związanej z obsługą ruchu turystycznego. Stworzenie produktu turystycznego we współpracy regionalnej i funkcjonującego w sieci, zminimalizuje ryzyko związane z podejmowaniem działalności biznesowej w turystyce, co aktualnie stanowi jedną z podstawowych barier.

II. Odniesienie do polityki województwa oraz dokumentów strategicznych powiatu i gminy

1. Produkt turystyczny „Średniowieczny Moryń” realizuje założenia i kierunki rozwoju przyjęte w „**Polityce samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w sektorze turystyki**” w następującym zakresie:
  - zlokalizowany jest na obszarze wskazanym do interwencji- w dolinie rzeki Odry w zachodniej części województwa, gdzie rozwój gospodarczy ograniczany jest występowaniem wielkoobszarowej formy ochrony przyrody w postaci Cedyńskiego Parku Krajobrazowego,

- jego otuliny i obszaru Natura 2000, czym przyczynia się do pobudzenia gospodarki i wyrównywania dysproporcji w rozwoju turystyki w obrębie województwa
- stanowi element **sieciowego produktu kulturowego turystycznego województwa zachodniopomorskiego pn. „Wrota Czasu”**, który tworzony jest w celu ustandaryzowania oferty turystycznej, wzmocnienia wewnętrznego ruchu turystycznego i pobudzenia gospodarki na słabiej rozwiniętych obszarach województwa
  - budowany jest w oparciu o unikatowe w skali kraju dziedzictwo historyczne, **jest oparty na rekonstrukcji historycznej miejsca i czasu**, czym dopełnia ofertę kierowaną do turystów aktywnych i ich rodzin, przyczynia się do ograniczenia sezonowości oferty oraz tworzy ofertę alternatywną dla silnie rozwiniętego pasa nadmorskiego
  - integruje lokalne zasoby endogeniczne; scala, rozbudowuje i wzmacnia jakość istniejącej oferty; integruje realizatorów – lokalny samorząd, gestorów bazy, gestorów usług turystycznych i usług okołoturystycznych, czym tworzy wartość dodaną w postaci spójnej, jednorodnej i wysokiej jakości oferty turystycznej tworzącej przewagę konkurencyjną i przesłanki do podejmowania współpracy międzynarodowej w zakresie rozwoju produktu
  - przewidziany jest do użytkowania w otwartym i komercyjnym obiegu dóbr i usług, czym wpływa na wzrost znaczenia sektora turystyki w gospodarce województwa.

2. Przedsięwzięcie realizuje założenia i kierunki rozwoju przyjęte w **„Strategii Rozwoju Turystyki dla Powiatu Gryfińskiego do roku 2020”** w następującym zakresie:

- rozwija sieć produktów skierowanych do turystów krajowych i zagranicznych
- tworzy turystyczną ofertę powiatu, opartą na zintegrowaniu przedsiębiorczości mieszkańców i przedsiębiorców z posiadanymi walorami przyrodniczymi i antropogenicznymi wolnymi od uciążliwego przemysłu, która funkcjonuje, jako alternatywa dla wypoczynku nadmorskiego
- tworzy nowe miejsca pracy dla mieszkańców.

Przedsięwzięcie wpisuje się w Oś priorytetową 2 „Strategii...” – „PRZESTRZEŃ”; Cel strategiczny- Integracja środowisk w procesie tworzenia zintegrowanej sieci markowych produktów turystycznych powiatu gryfińskiego; Cel operacyjny 1- PRODUKTY, Budowa i rozwój zintegrowanych kompleksowych markowych produktów turystycznych wokół typów turystyki; Działanie 1.4 Budowa i rozwój produktów markowych turystyki miejskiej i kulturowej strategii.

W ramach działania 1.4 na terenie gminy Moryń (w ramach projektu wojewódzkiego i transgranicznego), przewiduje się utworzenie szlaku „Wrota Czasu”, którego podstawę stanowią bogata historia regionu oraz zachowane do czasów współczesnych zabudowania oraz układy osadnicze.

Średniowieczne założenie miejskie Morynia jest jednocześnie wymieniane, jako jedno z trzech potencjalnie tworzących markowy produkt turystyki kulturowej powiatu, tzw. pomorskiego Carcassonne. Działania związane z wykreowaniem produktu należą do jednych z najważniejszych w strategii rozwoju produktów markowych powiatu.

3. Przedsięwzięcie realizuje założenia i kierunki rozwoju przyjęte w **„Strategii Rozwoju Gminy Moryń na lata 2016-2022”** w następującym zakresie:

- realizuje misję rozwoju gminy, która dąży do rozwoju gospodarki turystycznej, bazującej na posiadanym potencjale walorów naturalnych i antropogenicznych

- zagospodarowuje lokalne zasoby endogeniczne, wzmacnia ich znaczenie i uruchamia jako czynnik generujący korzyści gospodarcze w postaci wydłużenia sezonu turystycznego i nowych miejsc pracy
- rozwija infrastrukturę turystyczną, zakres usług turystycznych i około turystycznych czym wzbogaca ofertę turystyczną gminy
- jako produkt o znaczeniu regionalnym wzmacnia pozycję gminy na rynku turystycznym

Przedsięwzięcie wpisane jest do „Strategii...” w Celu operacyjnym 4. Rozwój gospodarczy, Cel szczegółowy 4.5. Budowa produktu „Średniowieczny Moryń na szlakach”

III. Lista typów działań zaplanowanych do realizacji oraz ich powiązań pomiędzy sobą oraz uzasadnienie ich wpływu na wykorzystanie wskazanego endogenicznego potencjału.

Produkt turystyczny „Średniowieczny Moryń” tworzą następujące typy działań, zaplanowane do realizacji w ramach strategii rozwoju gminy Moryń w latach 2016-2022:

1. Działania bezpośrednio związane z tworzeniem produktu:
  - 1) Restauracja i konserwacja średniowiecznego grodziska.
  - 2) Rekonstrukcja wybranych elementów zamku warownego na grodzisku.
  - 3) Rekonstrukcja średniowiecznej zabudowy podzamcza (warsztatów rzemieślniczych, sali biesiadnej, targowiska i placu targowego, traktu handlowego, domów kupieckich).
  - 4) Rekonstrukcja infrastruktury do odtwarzania pokazów i walk rycerskich (urządzenie pola pokazów, domy mistrzów fechtunku, szkoła fechtunku).
  - 5) Rekonstrukcja średniowiecznej wioski rybackiej.
  - 6) Rekonstrukcja historycznego przejścia z grodu do miasta przez bagna.
  - 7) Rekonstrukcja infrastruktury do odtwarzania legend, organizacji widowisk plenerowych, inscenizacji historycznej oblężenia murów miejskich.
  - 8) Rekonstrukcja historycznej zabudowy miasta.
  - 9) Rewitalizacja zabudowy miasta w obrębie murów miejskich.
  - 10) Wytyczenie, urządzenie i oznakowanie szlaku dydaktycznego wokół murów miejskich i do grodu zamkowego.
  - 11) Wytyczenie, urządzenie i oznakowanie szlaku średniowiecznych zawodów.
  - 12) Tworzenie treści przekazu edukacyjnego.
  - 13) Budowa infrastruktury przekazu edukacyjnego.
  - 14) Inscenizacje historyczne, wydarzenia artystyczne (stroje rekonstruktorskie, atrybuty, organizacja)
  - 15) Stworzenie zaplecza edukacyjnego i szkoleniowego na potrzeby prowadzenia warsztatów oraz kształcenia kadr do obsługi produktu turystycznego (Akademia Mistrzów)
  - 16) Stworzenie infrastruktury do obsługi ruchu turystycznego i produktu (informacja turystyczna, recepcje, zaplecza magazynowe, zaplecza socjalne, baza noclegowa, baza gastronomiczna, punkty usługowe, itp.)
  - 17) Uzupełnienie istniejącej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i elementów małej architektury.

2. Działania pośrednio związane z tworzoną produktem:

- 1) Wydanie poradnika architektonicznego zawierającego wskazówki pomocne w procesie rewitalizacji tkanki historycznej.
- 2) Wypracowanie wzorców i wytycznych dotyczących szyldów i reklam w obrębie starego miasta.
- 3) Tworzenie i doskonalenie kadr do obsługi ruchu turystycznego: organizowanie kursów na przewodników lokalnych, animatorów czasu wolnego, przewodników po regionie, itp.
- 4) Zacieśnianie współpracy regionalnej i międzynarodowej.
- 5) Kontynuacja budowy małej infrastruktury turystycznej promującej kolejne legendy regionalne.
- 6) Utworzenie Izby Muzealnej – rzemiosło rybackie.
- 7) Modernizacja i rewitalizacja parku miejskiego.
- 8) Włączenie Morynia do szlaku pierścieni murów obronnych.
- 9) Wyznaczenie szlaku kamiennych kościołów.
- 10) Wyznaczenie szlaku młynów na rzece Słubi i dawnych wiatraków.
- 11) Podejmowanie aktywnych działań w celu rozbudowy bazy noclegowej oraz powiększenia jej dostępności.
- 12) Wsparcie działań związanych z rozwojem i komercjalizacją produktów lokalnych, np. zielonego węgorka po moryńsku, sielawy i siei, zupy z raka, miodów.

Zaplanowane działania mają na celu uzyskanie infrastruktury tworzącej kulturowy produkt turystyczny oraz wprowadzenie produktu do obrotu gospodarczego. Działania bezpośrednio związane z produktem swoim zasięgiem obejmują historyczny obszar miasta, warowny gród z podzamczem i łączący je trakt. Tworzą potencjał infrastrukturalny i instytucjonalny produktu. Największą kosztowo, a jednocześnie kluczową dla produktu jest rekonstrukcja historyczna grodu zamkowego i podzamcza, która warunkuje wyznaczenie szlaku dydaktycznego, stanowiącego oś produktu. Działania pośrednie porządkują przestrzeń wokół produktu i tworzą jego związki z innymi produktami turystycznymi. Wszystkie działania są wobec siebie komplementarne. Realizowane będą przez różne podmioty: lokalny samorząd, gestorów usług turystycznych, gestorów usług około turystycznych. Część zadań, szczególnie tych związanych z przygotowaniem kwater dla turystów na obszarze miasta w obrębie murów, będzie realizowana przez właścicieli nieruchomości (mieszkańców). Działania związane z promocją i obsługą produktu tworzą możliwości włączenia w proces tworzenia i obsługi produktu lokalnych stowarzyszeń. Działania związane z rewitalizacją tkanki miejskiej i porządkowaniem przestrzeni architektonicznej realizowane będą we współpracy z uczelniami. **Wszystkie działania związane z produktem w sposób bezpośredni wpływają na wykorzystanie wskazanego potencjału endogenicznego, którego różnorodne zasoby przyporządkowują jednemu celowi, jakim jest rozwój turystyczny gminy i w innowacyjny sposób przekształcają je w spójny, jednorodny produkt.**

BURMISTRZ

mgr Józef Piątek

